

บทที่ 4

พระราชบัญญัติประเพณีพราหมณ์นิพนธ์ นิยายและเรื่องสั้น

I จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. อธิบายความแตกต่างระหว่างพระราชบัญญัติประเพณีพราหมณ์นิพนธ์ นิยาย
2. ระบุข้อเนื้อหาของพระราชบัญญัติประเพณีพราหมณ์นิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บรรยายถึงพระราชบัญญัติเรื่องแรกที่ปรากฏหลักฐาน
4. อธิบายความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติเรื่องสั้นภาษาอังกฤษ
5. จำแนกที่มาของพระราชบัญญัติประเพณีพราหมณ์นิพนธ์
6. วิเคราะห์และเปรียบเทียบพระราชบัญญัติ 2 เรื่องที่ก้ามเนื้อให้นักศึกษาพิจารณาด้วยตนเอง

ความนำ

พระราชนิพนธ์เรื่องแรกที่ปรากฏหลักฐานคือพระราชนิพนธ์ประเกณฑานที่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ก่อนเสด็จฯ ไปทรงศึกษาในต่างประเทศ

ในระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่ในประเทศไทยอังกฤษปรากฏว่าได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสั้นและนานนิยาย นานนิยายเป็นภาษาอังกฤษไว้ฉบับๆ เรื่อง ซึ่งเห็นได้ชัดว่า เป็นหัวการฝึกการใช้ภาษาอังกฤษและแสดงจินตนาการทั้งในวัยเด็กและวัยหนุ่ม

เมื่อเสด็จฯ นิรดิปะเทศไทยได้ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทยไว้กว่า 150 เรื่อง นอกจากจะให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ยังก่อให้เกิดไหวพริบ ปฏิภาณ หังยังแสดงพระอาการเขียนอีกด้วย

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติประเกณิยายนิยายและเรื่องสั้นมีกว่า 150 เรื่อง และมีทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

พระปรีชาสามารถในช่วงพระชนมายุที่แตกต่างกันจะแสดงพัฒนาการในการทรงพระราชนิพนธ์อย่างชัดเจน บางเรื่องที่มีแก่นเรื่องอย่างเดียวกัน แต่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ทั้งครั้งทรงพระเยาว์ และเมื่อครั้งทรงศึกษาที่อังกฤษกับสำนวนเมื่อครั้งเสด็จฯ นิวติประเทศไทยแล้ว พระราชนิพนธ์เหล่านี้ย่อมเป็นประโยชน์ในการศึกษาแนวพระราชดำริที่แม่นยำแต่แตกต่างตามพระปรีชาสามารถที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ

แม้พระราชบัญญัติประเกณิยันส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องในแนว "อ่านเล่น" แต่ทุกเรื่องก็ได้ทรงแทรกสาระประโยชน์แก่ผู้อ่านไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

II เนื้อหา

1. ความแตกต่างระหว่างนิทานกับนิยาย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ความหมายได้ 2 ทาง ความหมายแรกตรงกับความเข้าใจในปัจจุบัน คือ เป็นเรื่องสมมติที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมจริง เป็นเรื่องสำหรับเด็ก หรือผู้ใหญ่ที่ไม่ต้องการอ่านเรื่องสมจริง แต่ต้องการเพียงความเพลิดเพลิน ด้วยย่างนิทานในความหมายนี้ได้แก่ นิทานประโภต หรือเรื่องขักร ฯ วงศ์ ๆ เช่น นณพิไชย สังข์ทอง ยอดพระกลิ่น ลักษณวงศ์ สุวรรณหงส์ และประเภทนิทานอีสป เป็นต้น ส่วนความหมายอีกนัยหนึ่งที่ใช้ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ บันเทิงคือร้อยแก้ว ที่มิใช่รูปบทละคร มีความสมจริง เช่น นิทานทองอิน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และนิทานโบราณคดี พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่พระองค์ทรงเล่าอย่างให้ทั้งความเพลิดเพลิน และ ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน จัดได้ว่าเป็นสารบันเทิง แต่ก็ยังเรียกว่า เป็นนิทานโบราณคดี

2. ขอบเขตพระราชนิพนธ์ประเภทนิทาน นิยายและเรื่องสั้น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องประเภทนิทาน นิยาย และเรื่องสั้นไว้เป็นจำนวนไม่น้อย (ประมาณ 153 เรื่อง เท่าที่พบในปัจจุบัน) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และทรงใช้พระนามแฝงต่าง ๆ กัน เพื่อสะดูกในการศึกษาจึงแบ่งพระราชนิพนธ์ประเภทนี้ตามพระนามแฝง มิใช่แบ่งตามประเภททดลอง หรือลักษณะคำประพันธ์ เมนีอนร้อยกรองทั้งนี้ เพราะเรื่องประเภทนิทาน นิยายไม่มีลักษณะแตกต่างกันเห็นได้ชัดเมื่อนับตัว หรือมีรูปแบบการแต่งแตกต่างกันอย่างร้อยกรอง

2.1 พระราชนิพนธ์ภาษาไทย

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า วชิราฐ ได้แก่

(1.) ไก่ขาว ไม่เทาผีสิง หญิงรูปงาม	(2.) จันทนิษฐ์เมืองอังกฤษ
(3.) ปีศาจ	(4.) ผีในเรือนใหญ่
(5.) เสียชีวิตคึกว่าเสียความลับของบ้านเมือง	(6.) อำนาจอุปถัมภ์

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า พระครรค์เพชร มี 1 เรื่อง ได้แก่

- (1.) เที่ยวเมืองนรก

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า ศรีอยุธยา มี 1 เรื่อง ได้แก่

- (1.) ต้นหมาปلاยกหมา

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า อัศวพาก มี 2 เรื่อง ได้แก่

(1) ทำช้ำไดดี

(2) ศิย์มีครู

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า นายแก้วนายขวัญ มี 1 เรื่อง กับอีก 1 ชุด ได้แก่ เรื่อง

1. สร้อยคอเพชรห้าร้อย และ 2 ชุด นิทานทองอิน ซึ่งประกอบด้วย 15 เรื่อง ได้แก่

(2.1.) นากระโขงที่สอง

(2.2.) นายสุวรรณฉุกโนย

(2.3.) ความลับแห่นдин

(2.4.) นายสวัสดิ์ปิกุมาต

(2.5.) ขาม้าบังกะโล

(2.6.) สร้อยคอร้อยชั้ง

(2.7.) เข็มร้อยดอกไม้

(2.8.) หนังสือจากเมืองเบรรัก

(2.9.) กำนันคงบ้านโยคี

(2.10.) อ้ายมันมือเหล็ก

(2.11.) หุดหวิด

(2.12.) นายอាณกอทับกว้าง

(2.13.) ผู้ร้ายม่ากันที่บางชุมพรหม

(2.14.) นายชูญ เกษมวี

(2.15.) ระเด่นลันได

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า รามจิตติ มี 6 เรื่อง กับ 2 ชุด ได้แก่

(1.) การก่อกำเริบแห่งปศุสัตว์

(2.) กิจการของราชนมีนเภาเส้น

(3.) ซองเป็นเหตุ

(4.) มิสเตอร์มิลเลอร์กับไก่เสอร์

(5.) แมลงป่องทอง

(6.) หัวใจชาญหาญ

(7.) ชุดคดีลึกลับแห่งมหานคร มี 12 เรื่อง ได้แก่

(7.1) เรื่องสการ์ฟสีน้ำเงิน

(7.2) เค้าเงื่อนแห่งประโยชน์นี้ใน
หนังสือพิมพ์

(7.3) ความลับแห่งมรกฏเกลือนอล

(7.4) คดีถนนมะละกอฟ

(7.5) รูทีผันง

(7.6) นางสาวลีกลับ

(7.7) คดีถนนเทเรส

(7.8) บ้านวิลลายสแแมง

(7.9) นักพิมพ์แห่งໂດวิลล์

(7.10) คนร้ายคนครึ่งแม่สาวน้อย

(7.11) ผู้หญิงในคดี

(7.12) ถุงมือตุ่นดำเน

(8.) ชุด “ประติกาลแห่งมองสีเออร์ ปัวโรต์” มี 11 เรื่อง ได้แก่

(8.1) คดีงานระบำจลองชัย

(8.2) ไข่มุกเจ้าหอยอย่างเปลกล

(8.3) ประพฤติการของพญาจิก

(8.4) ความสูญหายแห่งมิสเตอร์เดเวน-
ไยม

(8.5) ความลึกลับแห่งรถไฟกระบวน
ตุ่น

(8.6) คดีดาวตะวันตก

(8.7) เหตุร้ายที่มารสดอนแม่นเนอร์ (8.8) อัครมหาเสนาบดีหาย

(8.9) ขโนยใบสำคัญล้านหรือยี่ (8.10) คดีห้องเช่าราคากูก

(8.11) ความลึกลับแห่งขันเตอร์สล็อตฯ

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า พันแหลม มี 9 เรื่อง กับ 3 ชุด ได้แก่

(1.) กิจการในราชรี

(2.) ไครเป็นผู้ฆ่า

(3.) ผีทะเล

(4.) เพื่อพอยาท่านผู้ใหญ่

(5.) โพรงในหน้าผา

(6.) โยนະชั้นรัศต์

(7.) เรือจูกแม่คตออดด์

(8.) แสงสัญญา

(9.) ออกงานครั้งที่สุดราชการ
 สงกรานต์

(10.) ชุดนิทานพหารเรื่องมี 5 เรื่อง คือ

(10.2.) นารีสนาน

(10.1.) การรักษาทางไมตรี

(10.4.) ความลำนากแห่งลอกินوار์

(10.3.) ปิกนิก ณ เมโลโซโปเตเมีย

(11.) ชุดยุทธการสเกินน้ำสเกินบก มี 6 เรื่อง คือ

(11.1.) ล่อไปเข้าไทย

(11.2.) กลอุบายน

(11.3.) เกินคำสั่ง

(11.4.) กิจธุระของลูกผู้ชาย

(11.5.) วันนี้มีงานหนัก

(11.6.) ยุทธะสหกรณ์

(12.) ชุดประพฤติการแห่งนายเรือเอกลอเลสส์มี 10 เรื่อง คือ

(12.1.) เหตุการณ์ในทะเบียนนีอ

(12.2.) หวานทะเด

(12.3.) ความลึกลับแห่งประภาคร

(12.4.) ความคิดร้ายของพวกมหาประลัย

(12.5.) สมุทโจร

(12.6.) แบบยกหลักศึก

(12.7.) การยุทธล้ำพัง

(12.8.) ทำการอิสระ

(12.9.) ขึ้น ๆ ลง ๆ

(12.10.) เรือประทีป

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า สุครีพ มี 14 เรื่อง กับ 1 ชุด ได้แก่

(1.) กลับกันที่

(2.) การรับย่องอันหนึ่ง

(3.) ข่าวสงกรานต์ (อย่างกุ)

(4.) คดีเรือวิลเยนนีนา

(5.) คนพายดัง

(6.) คอเรสปอนเดนซ์

(7.) เครื่องบินทะเบียนเลข 9

(8.) ไครเป็นไคร

(9.) ทดลองวิชาแพทย์

(10.) ประชุมเทวดา

(11.) ฝรั่งแม่นปืน

(12.) เรื่องสำคัญในหนังสือพิมพ์

- (13.) เศคาะเคราะห์ (14.) เหตุการณ์ที่เมืองปอร์ตสมัค
- (15.) ชุด จันช่าย มี 6 เรื่อง (15.1.) สุนักชีวิเศย
- (15.2.) นับນะพร้าวแห่งกัน (15.3.) สุนักชีเท่าไม่กัด
- (15.4.) ประโภชน์ของทหารม้า (15.5.) รักแลกดอกไม้
- (15.6.) ว่าด้วยกองทัพเรือรัสเซีย
- เรื่องที่ใช้พรมนามแฝงว่า น้อยดา หนานดา มี 12 เรื่อง กับ 1 ชุด
- (1.) ความต้องของคนเรา (2.) เจ้าชู้ยักษ์
- (3.) ตุ๊กกะตุ่น (4.) ทดลองความไว้พริบ
- (5.) ทำงานพินัยกรรม (6.) เสียท่า (5. กับ 6. เป็นเรื่องเดียวกัน กัน คละชื่อ)
- (7.) ยาตัวเบา (8.) รายงานการประชุมปาลิเมพต์-สยาม
- (9.) เลี้ยงดินเนอร์ให้ญี่ (10.) วิชาของหมอดำ
- (11.) สุนทรความตามสวัสดิรักษษาฯ (12.) เหาเหินเดินอากาศ
- (13.) ชุดนายสารัสตี มี 5 เรื่อง ได้แก่ (13.1.) ทำคุณบูชาไทย
- (13.2.) จับดำเนล้ำขาว (13.3.) จับพลัด จับผลู
- (13.4.) ตั้งใจช่วยชาติ (13.5.) สาวคำทำแท้
- เรื่องที่มิได้ทรงใช้พรมนามแฝง แต่เป็นพระราชพิพธ์ที่ลงในหนังสือคุสิตสนิต ๙ เรื่อง กับ 1 ชุด ได้แก่
- (1.) กระสุนปืนวิเศย (2.) หนังศิม
- (3.) ช่วยชีวิตพ่อหนู (4.) ดำเนนานแห่งหญ้าคา
- (5.) ทำให้ฟุตบอลสนุกขึ้น (6.) ปัจจุบันพยานาล
- (7.) สนทนาระหว่างชาย (8.) สุภาษิตจำแลง
- (9.) อาจจะเป็นได้กระมัง (10.) ชวนหัว ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ก็อ
- 10.1. มองงาน (10.2.) ว่าผู้หญิงเต็มใจใช้สำหรับผู้หญิง
- (10.3.) เหตุที่อยากทราบ (10.4.) บทชวนหัวอื่น ๆ อีก 173 บท
- ส่วนใหญ่เป็นพระราชพิพธ์ ส่วนน้อยเป็นของผู้อื่นที่ถ่ายให้ ทรงตรวจแก้

2.2 พระราชนิพนธ์ภาษาอังกฤษ

พระราชนิพนธ์ภาษาอังกฤษ มีดังต่อไปนี้คือ^๔
เรื่องที่ใช้พระนามแฝง Mahavajiravudh

(1.) Ambition versus Love
(A 2 ซื้อ เป็นเรื่องเดียวกัน)	(2.) Marcelle and the Prince
(3.) O Hana San (มีสองสำนวน)	(4.) Only a Brief Moment
(5.) His Majesty Sweetheart (ต้นฉบับ ^๕
ไม่สมบูรณ์ขาดหายเป็นบางตอน)	(6.) For Her Sake
(7.) The Second Ghost of Phra Kha

nong
(ทั้ง 2 เรื่อง ทรงพระราชนิพนธ์
ค้างไว้) | |

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า Carlton H. Terris มี 1 ชุด ประกอบด้วย 5 เรื่อง ได้แก่

(1.) My Friend the Traveller	(1.1.) Sakura San
(1.2.) Castel di San Gabriele	(1.3.) Resignation of the Bishop
(1.4.) Isabel's Idea	(1.5.) The King's Command (ต้นฉบับ ^๖
บางตอนหายไปไม่สมบูรณ์)

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า Dilton Marsh มี 2 เรื่อง คือ

(1.) Ramsden's Honourable Exit
(เรื่องที่ 2 ทรงพระราชนิพนธ์
ค้างไว้)	(2.) Prince Claud and Lady Clare

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า M. Virginius

(1.) Tilson and his Violets (มี 2
สำนวน แต่ต้นฉบับไม่สมบูรณ์)	(2.) A Scotch Queen of Foreign Land
(3.) Friederich IV of Imagination
(ทรงพระราชนิพนธ์ค้างไม่จบ
ทั้ง 2 เรื่องหลัง)	

เรื่องที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า T.M. Vanjohn มี 1 เรื่อง คือ

- (1.) How Billy Stranguay was Captured.

พระราชบัญญัติฯ นิยาย และเรื่องสั้นในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้ความรู้ (เช่นชุดนิทานพาราเรอ) และให้ข้อคิด แนะนำให้เกิดปฏิภัติใหม่ ให้ความรู้ (เช่น ชุดนิทานทองอิน และแทรกอยู่ในเรื่องอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่) (จะมีเรื่องแนวไม่สมจริงอยู่บ้างก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับจินตนาการ เช่น เรื่องยาตัวเบาและกิจการของบ่อนมีน้ำเส้น ซึ่งเป็นเรื่องสนุกสนานและไม่สมจริง เช่น มีการหยอดน้ำจากบล๊อกน้ำที่ต้องใช้เวลาอ่านนาน แต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจ) แม้แต่พระราชบัญญัติที่อาจจะนับได้ว่าเป็นเรื่องแรกของประเภทนิทาน (เท่าที่หาหลักฐานได้ในเวลานี้) ได้แก่เรื่อง “ไม่กลัวฝี” ซึ่งทรงพระราชบัญญัติเมื่อทรงมีพระชนมายุเพียง 12 พรรษา ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาการที่ประเทศอังกฤษ

3. พระราชบัญญัติเรื่องแรกที่ปรากฏหลักฐาน

เนื่องจากเป็นเรื่องสั้น ๆ และจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจพระราชดำริในการทรงพระราชบัญญัติ แม้จะทรงมีพระชนมายุเพียง 12 พรรษา ว่ามิได้ทรงเล่าเพียงเพื่อความสนุกสนาน แต่ยังให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านในเรื่อง “การมีสติทำให้เข้าใจเหตุการณ์ ไม่หลงกลัวอย่างไม่มีเหตุผล” ให้ทั้งยังแสดงวิัฒนาการในการทรงพระราชบัญญัติเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติเรื่องอื่น ๆ ในระยะต่อ ๆ มา จึงขอคัดพระราชบัญญัติเรื่อง “ไม่กลัวฝี” ในลำดับต่อไปนี้

เรื่องไม่กลัวฝี

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาชิราฐ ทรงแต่ง

วันหนึ่งนายช่วงไปหา นายชุมที่บ้าน นายชุมจึงถามว่า “เพื่อนเอ่ย มีอะไรมาเล่าสู่กันฟัง มั่งสินะ” นายช่วงว่า “เรื่องอะไรล่ะ” นายชุมว่า “กีเรื่องฝีนี่ซี” นายช่วงว่า “อาซิ เล่าละนะ” นายชุม “เออเล่าไปเดอะ” นายช่วงเล่า “ตัวฉันเองและเดินไปด้วยกันกระยานวนสองคน ไปเที่ยวเล่นในป่า” นายชุม “แล้วยังไงล่ะ” นายช่วงเล่าต่อไป “แล้วพอค่ำลงก็นอนกัน พอดีก็เข้าไฟยังเสียงลั่นครึ่ง ๆ ไปทั้งนั้นแหล่ พอดันลืมตาขึ้นเหลือยวูด ที่ไหนนานวนหายไปแล้ว ฉันก็ลุกขึ้นดูซิเห็นมายืนข้างตัวแล้วกะ สูงเกือนเท่ายอดตานั่นแน่ คำอวานโตยืน หน้าตามนชอบกล น่ากลัว ฉันก็ไม่รู้ว่าจะทำยังไง ครั้นจะลุกขึ้นก็กลัวมันจะจับตัวเอา ก็ต้องนอนนิ่งเอามือปิดตาเสีย พอสักครู่หนึ่งได้ยินเสียงตึ๊ง ๆ ต่อไปอีก ฉันนิ่งเอามือปิดตาเสีย พอดันลืมตาขึ้นก็ไม่เห็นมัน ฉันก็ลุกเปิดมาน้ำหนึ่งขวดแล้ว” พอเวลาหนึ่งนายมีโพล์มาถามว่า “เล่าอะไรกัน” นายชุม “อ้า เสียไปไม่ได้ฟังเขาเล่าเรื่องฝีกัน” นายมี “อ้อฉันก็มี” นายช่วง “ไหนพ่อเมเล่าไปที่ๆๆ” นายมี เล่า “พี่พามาเข้าเล่าให้อีกทีนะ ว่าเมื่อคืนวันซึ่นนี้เองแหล่ เขาไปเที่ยวในป่าริมน้ำหน้า พอกำลังกี

ไปถึงวัดเข้าวัดหนึ่ง เป็นวัดร้าง เขาเก็บเข้าไปนอนอยู่ในศาลา พอนอนหลับไปก็รู้สึกเย็น ๆ ที่ตื่นเหมือนมีอ่อน ขาเก็บลืมตาขึ้น เห็นมายืนอยู่หัวติดเพดานเที่ยว ทำท่าหลอกแลบลิ้นคลิ้นตาหลอก เขาต่าง ๆ แต่พี่มาแกเป็นคนไม่กลัวผีนิ แกก็นึกในใจว่าเอօาเลօะเป็นไรก็เป็นไปจะสู้กงผี แกก็จางเป็นจะยิง ครั้นคนที่มันปลอมเป็นผีเห็นว่าเขาจะยิงก็กลัว ถอดธูปออก แล้วก็กราบขอโทษใหภูเที่ยว พี่มาแกก็ได้ที่ตะคอกญี่ปุ่นสำทับใหภูเที่ยว ทำท่าว่าจะยิงเสีย ไอคนนั้นมันก็ยิ่งกลัวมากขึ้น ร้องขอทูหัวจะไปอยู่ใหชี้ด้วย พี่มาแกก็หัวเราะแล้วก็เดินกลับบ้าน บันกีตามแคมากด้วยเดียวนี้ก็ยังอยู่บ้านพี่มาเลย ยังไงพ่อชนของฉันดีไหมล่ะ” นายชนกับนายช่วงก็หัวเราะ นายมีกิว่า “กราวน์ถึงที่พ่อชนละ” นายชน “ดีกแล้วละไปนอนกันเสียทีเลօะ” นายช่วงกับนายมีกิลากลับไป จบเรื่องเท่านี้

4. พระราชนิพนธ์เรื่องสั้นภาษาอังกฤษ

พระราชนิพนธ์ที่เข้าลักษณะของเรื่องสั้น เป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่อง “How Billy Strangway was Captured” (ม.ล.ปีน มาลากุล แปลเป็นภาษาไทย ชื่อ “จับ อ้ายเสือบลลี่”) ทรงเรียกว่าเป็น A Bicycling Story ทรงพระราชนิพนธ์ เรื่องนี้เมื่อเดือนตุลาคม รับการศึกษาที่ประเทศอังกฤษ และเป็นพระราชนิพนธ์ที่เกิดจากจินตนาการ อันเนื่องจากภาวะแวดล้อมพระองค์ในเวลานั้น กล่าวคือ ในชั้นแรกเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยังเป็นเจ้าฟ้ามหาชีราฐ ได้เดือนตุลาคม จัดพระราชทานประจำเดือน ไปถึงประเทศอังกฤษแล้วทางราชการได้จัดพระตำแหน่ง North Lodge ที่เมือง Ascot ให้เป็นที่ประทับ ทรงเริ่มโปรดกิจการละครพุดที่นั่น จนถึงกับได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ช่างไม้สร้างเรือนที่จะต้องแปรพระราชฐานไปประทับที่เมือง Camberley เพื่อให้ใกล้กับกรุงที่จะถวายพระอักษรทางวิชาการ ทหารเบี้ยงต้น เมื่อทรงมีเวลาว่าง ได้เดือนตุลาคม มาเยี่ยงว่าที่พระตำแหน่ง North Lodge เมือง Ascot เพื่อทรงซ้อมละครน้ำเสียง จัดแสดงละครน้ำเสียง ดังนั้นจึงเดือนตุลาคม ประจำเดือนราชวัตร 2 เมืองนี้เสมอ ๆ ในเวลานั้นยังไม่มีรัฐบาลตั้งไว้ มีแต่รัฐบาลที่ต้องเช่า จึงทรงใช้จัดงาน เป็นพระราชพากหณะตามทางประมาณ 6-7 ไมล์และเป็นเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ และเป็นเหตุให้ทรงเกิดจินตนาการที่พระราชนิพนธ์นิทานจักรยาน (A Bicycling Story) เรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กจักรยานไปกับเพื่อน และไปพบผู้ร้ายตามทาง ໄล่จับกันจนในที่สุดสามารถช่วยตำรวจจับผู้ร้ายสำคัญได้

5. ที่มาของพระราชนิพนธ์

ที่มาของพระราชนิพนธ์ประเกณฑ์นิทาน นิยาย และเรื่องสั้นนี้มีทั้งที่เกิดจากจินตนาการของพระองค์ จากภาวะแวดล้อม และจากการแปลจากภาษาอังกฤษ (เช่น เรื่อง แมลงป่องทอง

ทรงแปลจากเรื่องของเชกซ์ โรห์เมอร์ ชุดนิทานพาราเรอ ประพฤติการแห่งนายเรือเอกล้อเลี้ส์ล์ และยุทธการสะเทินน้ำสะเทินบก ทรงแปลจากภาษาอังกฤษ เป็นต้น) นอกจากนี้ยังมีที่ทรงได้ อิทธิพล จากวรรณกรรมต่างประเทศ ทั้งตะวันออก และตะวันตก (เช่น ตำนานแห่งญี่ปุ่น ทรงได้ค้าจากเรื่องสันสกฤต และนิทานทองอิน ทรงได้ค้าโครงเรื่องและค้าความบางตอนจากอาชญา- นิยายชุดนักสืบล็อกโคลมส์ (Sherlock Holmes) ของเซอร์อาร์เธอร์ โคแนน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle) เช่น ตอนความลับแห่งนั่น ยาม้าบังกะโล ระเด่นลันด์ และตอนระเด่นลันด์ นั้นเป็นการผสานความคิดจากอาชญา- ชุดล็อกโคลมส์ คือเรื่องคนที่ไม่อู้ในฐานะลับนา กแต่กลับพอยู่ที่จะปลอมตัวไปเป็นขอกหาน และพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิกล้าเจ้ายุ้หัว ทรงนำชื่อ “ระเด่นลันด์” จากบทละครของพระมหานนตรี (ทรัพย์) ซึ่งเป็นที่รู้จักดีว่าเป็นขอกหานไปใช้ ในเรื่องนี้

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าพระราชนิพนธ์นิทานภาษาอังกฤษ ไม่ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ เพย์เพร จึงน่าจะเข้าใจได้ว่า ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อทรงฝึกภาษาและฝึกพระองค์เองในด้าน การประพันธ์ พระราชนิพนธ์บางเรื่องทรงพระราชนิพนธ์ถึง 2 ภาษา ได้แก่ นิทานทองอินเรื่องแรก คือ นากระโขนงที่สอง เดิมทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษก่อนให้ชื่อว่า The Second Ghost Story of Phra Khanong ในสำนวนภาษาอังกฤษนี้ไม่มีตัวยาท่องอิน แต่มีตัวชี้ราชการ ชาวต่างประเทศ ที่นำเรื่องนากระโขนงที่สองไปเล่าให้เพื่อน ๆ ที่ประเทศอังกฤษ แต่ต่อมา เมื่อทรงพระราชนิพนธ์ใหม่เป็นภาษาไทย จึงทรงเพิ่มตัวยาท่องอินเข้าไป

6. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบพระราชนิพนธ์

ในลำดับต่อไปได้คัดพระราชนิพนธ์เรื่อง นากระโขนงที่สอง จากชุดนิทานทองอิน เพื่อ ให้นักศึกษาได้เปรียบเทียบกับ พระราชนิพนธ์เรื่อง ไม่กลัวผี ที่คัดมาไว้ในตอนต้นหนังนี้ เพราะ ทั้ง 2 เรื่อง ได้ทรงพระราชนิพนธ์เนื่องจากน้ำเสียงภาษาอังกฤษต่างกัน ดังได้กล่าวแล้วว่า ไม่กลัวผี เป็น พระราชนิพนธ์ประเภทนิทานเรื่องเกรกเท่าที่พบหลักฐานว่าได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พรรยา และนากระโขนงที่สอง ได้ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อเสด็จกลับจากทรงศึกษา ที่ประเทศอังกฤษแล้ว.

แนวการเปรียบเทียบเรื่อง ไม่กลัวผี และ นากระโขนงที่สอง

- 6.1 แก่นเรื่อง ไม่กลัวผี และ นากระโขนงที่สอง เหมือนกันหรือไม่ คืออะไร
- 6.2 วิธีการที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิกล้าเจ้ายุ้หัวทรงพระราชนิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว แตกต่างกันอย่างไรบ้าง และดงวิัฒนาการในการทรงพระราชนิพนธ์นั้นหรือไม่ อย่างไร
- 6.3 นายมา และนายทองอิน มีวิธีปรับผีเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

- 6.4 จงสรุปบุคลิกลักษณะของตัวละคร จาก 2 เรื่องข้างต้น คือ นายช่วง นายชน นายมี นายมา และนายทองอิน นายวัด พันโชติ นายชน กับ นายชั้น
- 6.5 เรื่องนางพระโขนงที่แสดงสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมใดบ้าง หรือไม่ จงอธิบาย
- 6.6 มีข้อคิดอื่นใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในพระราชพินธ์ทั้งสองเรื่อง นอกเหนือจากที่เป็นแก่นเรื่อง
- 6.7 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างจากการอ่านพระราชพินธ์ทั้งสองเรื่องดังกล่าว
- 6.8 ท่านชอบเรื่องใดมากกว่ากัน เพราะเหตุใด

เรื่อง นางพระโขนงที่สอง

ท่านทั้งหลายบางทีจะได้ทราบบ้างบางท่านว่าเมื่อไหร่สุนานมานักแล้วก็มีเรื่องประหาดเกิดขึ้นเรื่องหนึ่ง แต่พระเป็นเจ้าเล่าลือกันนอก ๆ ไม่ได้ลงหนังสือพิมพ์จึงทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า กองจะมีอยู่หลายท่านที่ไม่ได้ทราบเรื่องนี้เลย หรือทราบแล้วลืมเสีย เพราะฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าจะเล่า ข้าอีกคนจะไม่เป็นการขัดข้องอันใด อีกประการหนึ่งข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่า มีคนน้อยคนที่ทราบเรื่องราวตลอด การที่เกิดมีนา้งนางพระโขนงขึ้นใหม่อีกคนหนึ่ง และปีศาจนั้นดูเพียงใด บางที จะมีผู้ทราบอยู่หลายคน แต่ที่ทราบว่าทำไว้ปีศาจนั้นจึงสงบไปนั้นคงจะไม่มีกี่คน ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้ทราบเรื่องราวตลอดผู้หนึ่ง เพราะฉะนั้น จะขอเล่าให้ท่านดังต่อไปนี้

เมื่อสองสามปีมานี้แล้วมีเจ้าเล่าลือกันขึ้นว่า เกิดมีปีศาจชั้นใหม่ที่บังพระโขนง บางปาก ก็กล่าวว่า ปีศาจนี้คือตัวนางนางาที่ขึ้นชื่อลือนานมากแล้วนั้น กลับมาเที่ยวหลอกหลอนคนใหม่ บางปากก็กล่าวว่า เป็นปีศาจใหม่ชื่อนางเหมือนกัน แต่ภายหลังได้ความว่า ปีศาจนี้มีผู้เห็นตามที่ใกล้ ๆ บ้านพันโชติ กำนัน พันโชตินั้นเป็นคนมีเงินอยู่บ้าง มีภารยาชื่อนาง ภารยานั้นถึงแก่กรรม ลงได้แล้วประมาณปีเศษ มีบุตรชายอยู่สองคน พันโชติมีความคิดจะหารายได้ใหม่ แต่ไม่มีผู้ห祐งดี กล้าเป็นภารยานพันโชติ โดยเหตุที่ทราบข่าวอยู่แล้วว่ามีปีศาจที่บ้านนั้น นางภารยาน่าจะขอพันโชตินั้น คนในแคว้นนั้นทราบอยู่ทั่วทั่ว ก็ว่า เมื่อเวลาเมื่อวันนั้นเป็นผู้หิงมาก และเมื่อจะถึงแก่กรรมได้ก็ล่าวไว้ว่า ถ้าผัวมีภารยาใหม่จะเป็นปีศาจมาหลอก เพราะฉะนั้น คนทั้งหลายจึงลงใจเห็นกันหมดว่า ปีศาจนั้นคงจะเป็นปีศาจของนางแม่ ปีศาจนั้นทำประโยชน์ให้แก่พันโชติมาก เวลากราบศีนีมีผู้เห็นเที่ยวเดินอยู่ริม窠อกระเบื้องของพันโชติเนื่อง ๆ และครั้งหนึ่งเมื่อมีผู้ร้ายมาลักกระเบื้อง ปีศาจนั้นก็ได้กระทำให้ผู้ร้ายนั้นต้องหนีไป เพราะได้ยินเสียงร้องอึ้งที่รั่มกอก และช่วยดักน้ำให้พันโชติเต็ม ๆ คุ่มทุกคืน

ในเวลานั้นผู้ที่ทราบเรื่องแล้วมีอยู่สองจำพวก พากหนึ่งเชื่อว่าเป็นปีศาจจริง อีกพวกหนึ่ง ไม่ออกความเห็นเลย พังแล้วก็ลืมนั่งไป มีคนอยู่คนเดียวที่ข้าพเจ้าทราบแน่ว่าไม่มีอยู่ในจำพวก

ทั้งสองซึ่งกล่าวแล้วนั้น ก็ominตรของข้าพเจ้าผู้หนึ่ง ซึ่งในที่นี้ข้าพเจ้าจะเรียกว่านายทองอินนี้เป็นคนมีสติปัญญาไหวพริบมาก ทั้งมีความรู้ดีด้วย ซึ่งทำให้ผู้ซึ่งรู้จักเขาประหลาดใจมากว่าไม่ทำการในกระทรงหนึ่งกระทรงใดเลย อีกประการหนึ่งมีผู้ไม่ทราบอยู่โดยมากว่านายทองอินทำการหาเลี้ยงชีพอย่างไร เขายังไใช้ค้าขาย ไม่ได้เป็นหมอกวาม แลดูเหมือนไม่ทำอะไรเลยแต่ก็มีบ้านอยู่สบาย และมีเงินใช้พอสมอ ข้าพเจ้าขอขยายความลับในข้อนี้ให้ท่านฟัง (ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตของนายทองอินแล้วให้ขยาย) นายทองอินนี้ทำการคล้ายพุฒลับคือเป็นผู้สืบขาวต่าง ๆ โดยทางเงิน ๆ บรรดาพวgnักลงสำคัญ ๆ นายทองอินไม่รู้จักนั้นอยแต่นักลงเหล่านั้นไม่ครับจะรู้จัก นายทองอิน เพราะเขารำนาญในการปลอมตน ข้าพเจ้าเองได้เคยเห็นเขาปลอมตนหลายครั้ง จึงรู้ได้ว่า ปลอมดีอย่างไรถ้าลงเขาได้ปลอมตนแล้วเป็นไม่มีผิดของจริง เลยเขาได้เคยช่วยราชการกองตระเวณลับมหาดไทยครั้งแล้ว ครั้งหนึ่งเขาปลอมเป็นภูวนเข้าไปในบ้านภูวนสามเสน เพื่อขับผู้ต้มสุราเดือน พวgnานไม่ได้สังสัยเลย ถ้าปละตระเวณไม่ขาดนัดเสียครั้งนั้นก็คงจะจับผู้ต้มสุราเดือนได้หลายคน อีกครั้งหนึ่งเขาปลอมเป็นเงินเข้าไปในที่ประชุมอังษะ สำเพิง ได้ความสำคัญ ๆ มาให้กองตระเวณมาก แต่ที่ข้าพเจ้ากล่าวทั้งสองเรื่องนี้สำคัญน่าฟัง ก็จริงไม่เกี่ยวกันเรื่องปีศาจพระโขนง เพราะฉะนั้น ต้องดีไว้ที่

พอข้าพเจ้าได้ยินเรื่องนางนางนากพระโขนงที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ข้าพเจ้าก็ไปหานายทองอินแต่พ่อนั่งลงบังไม่ทันได้เอ่ยขึ้น นายทองอินก็ชิงพูดขึ้น

“จริง จริง ฉันไม่เชื่อว่าผีเหมือนกันแต่ อะไรผีจะมาทำได้อย่างนั้น”

ข้าพเจ้ายิ่มแล้วพูดว่า “แม่ ทายใจแม่นจริง ฉันตั้งใจมา จะเล่าเรื่องอีกพระโขนงที่เกิดขึ้นใหม่นี้ให้แก่ฟังทีเดียว”

นาทองอินตอบว่า “ฉันทายใจแกถูกน่าจะ ฉันจึงชิงพูดขึ้นเสียก่อน”

ข้าพเจ้าหัวเราะแล้วถามว่า “ก็ถ้ามันไม่ใช่ผี มันเป็นอะไรเล่า”

“มันก็คนน่าจะ พ่อวัด”

“ก้อ้ายคนนั้น มันมีประสงค์อะไรล่ะ”

“นี่แหละฉันยังไม่ได้สืบสวนให้ถ้วนถี่ จะบอกแกเห็นจะบังไม่ได้ แต่เมื่อongแน่นอยู่อย่างหนึ่งคือ เจ้าคนที่ทำผีหลอกนั้น ไม่ได้ประสงค์โนยพันโซชติ”

“ทำไม่แกถึงรู้เล่า”

นายทองอินแลดูหน้าข้าพเจ้า แล้วยิ่มแลก่อนใจใหญ่

“พ่อวัดนี่ เมื่อไหร่แกถึงจะรู้จักฉันดีเสียทีหนอ ก็ฉันจะไปรู้อย่างไรได้ นอกจากฟังตามคนเข้าพูดกัน แกก็คงรู้ในเรื่องนี้เท่ากับฉันเหมือนกัน แต่ไม่ได้ตริตองเท่านั้นเอง กิดดูเถอะ เจ้าผี

นี่มีผู้เห็นนาหดายวันแล้ว เห็นอยู่ไกล ๆ บ้านพันโขตเสนอ ตามที่เล่ากันนั้น ตัวพันโขตเองก็เชื่อว่าเป็นฝีของเมียแก่ที่ตาย ก่อนอื่นก็ขอเช่นนั้นทุกคน ก็ถ้าเจ้าหน้าที่ทำหลอกันนั่นดังใจโนย พันโขตมันนิขโนยเสียนานแล้วหรือ เพราะคนคงไม่คิดจับ มัวกลัวผีกันเสียหมด แล้วครั้งหนึ่งนี้ คนจะไปโนยกระเบื้อง เจ้าพินั่นยังร้องอะอะขึ้นจนอ้ายโนยต้องหนีไป”

“ก็ถ้าเจ้าโนยนั้น จะทำกลอุบายนแกลงร้องขึ้นเสียงที่หนึ่งก่อน สำหรับให้พันโขต วางใจว่ามีผีฝ่ากระบื้อง ชาได้ไม่รักษาให้กวดขันเช่นนี้ไม่ได้หรือ”

นายทองอินพยักหน้า ยืน แล้วตอบว่า “ถูก ถูก เอօใช้ความคิดบ้างอย่างนี้ถึงจะดี ตัวฉันนี้ถ้าไม่มีผู้เดียวไว้วางก็จะเลยเชื่อตัว และความคลาดของตัวงานเกินไป บางทีจะทำให้เสียการได้ที่พ่อวัดทักขึ้นครั้งนี้ถูกที่เดียว อ้ายโนยมันอาจจะแกลงทำกลอุบายนได้ แต่ว่ามีอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือตั้งแต่เจ้าพีได้ไล่โนยไปแล้วยังไม่มีใครคิดโนยกระเบื้องของพันโขตอีกเลย การก็หลายวัน นาแล้วเกือบครึ่งเดือนได้ เพราะฉะนั้น ฉันคิดว่านา愧ลัวจะไม่ใช่โนยเสียแล้ว”

ข้าพเจ้าจึงถามขึ้นว่า “ก็พวกรโปลิศเขาว่ากระไรกันเล่า แกรูไหນ”

นายทองอินตอบว่า “ฉันสืบคุ้ดแล้ว ได้ความว่า คุณฝรั่งเจ้ากรรมท่านไม่เห็นมีเหตุสำคัญ พอที่ท่านจะใช้มันสมองของท่าน อีกประการหนึ่งเวลาเนี้ยท่านกำลังมีธุระมาก ทหารหมินประมาท ท่านรำไรไป ประเดี่ยวคิดจะแหงท่าน ประเดี่ยวคิดปล้นโรงพยาบาลผลตระเวณ ประเดี่ยวซิงกับผลตระเวณ โอ้อัย อ้ายทหารละ หนูนี้มันช่างวุ่นเสียจริง ๆ มันช่างไม่รู้จักกลัวเกรงได้เท่าก្នูนาเจ้า เลย” ข้าพเจ้าได้ฟังนึกหัวเราะไม่ได้ เพราะทราบดีอยู่แล้วว่า นายทองอินไม่ชอบท่านเจ้ากรรม กองตระเวณเพียงเท่าใด แต่ข้าพเจ้าแกลงพูดขึ้นว่า “ถึงอย่างนั้นก็เถอะ ถ้าแกเห็นเป็นการสำคัญจริง ๆ แกควรจะไปดักเดือนท่านปลัดกรมให้นำความขึ้นเสนอท่านเจ้ากรรมลงคูสักที่ ดูที่หรือว่ากรรมกองตระเวณจะมีความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้”

นายทองอินหัวเราะเป็นที่ยะ ฯ แล้วตอบว่า “จะต้องไปปอกไปเล่าเขาให้เสียเวลาทำไว้ ฉันก็รู้แล้วว่าท่านเจ้ากรรมจะว่ากระไร ท่านเจ้าประคุณคงนั่ง- เคาะ โต๊ะกัก ๆ อยู่สักครู่หนึ่งแล้วพูดเหมือนได้เลิงพิพเนตรสอดส่องเห็นตลอดแล้วว่า ไม่มีคนอื่นจะอ้ายพวกทหารคิดทำร้ายผลตระเวณ กิตปลันกำนันผู้ใหญ่บ้าน แล้วก็มีคำสั่งให้จับได้ พอให้เป็นตัวแมง ใส่ยูนิฟอนก์แล้วกัน มันจะเดินอยู่ไหน ๆ ก็ได้ จับมันเข้าคุนหนึ่งก็แล้ว แล้วยุทธนาหากก์ไปชำรากันเองแหลก เมื่ออ้ายนั่นพิรุษก์เคราะห์ของมัน ถ้าเข้าไปล่อymัน ๆ ไม่มีความผิดก็แล้วไป เราจัน สองสัยต่างหาก แบบสำคัญของผลตระเวณมีอยู่อย่างหนึ่งคือถ้าเกิดอะไรขึ้นทหารไว้ก่อนเป็นดี ถ้าพลาดทำไม่มีทหารอยู่ไกล ๆ ก็ทุบเข้าเสียสองสามคนพอเป็นขวัญมือ”

ข้าพเจ้าจึงถามว่า “ก็ถ้าอย่างนั้นแกจะทำอะไรเล่า แกจะนั่งเสียไม่ทำอะไรเลยหรือ”

นายทองอินนิ่งต้องอยู่ประเดี่ยวหนึ่งแล้วตอบว่า “ถ้าจะว่าไปโดยจริง เรื่องนี้ก็ไม่เกี่ยวข้อง อะไรกับตัวฉัน แต่เวลา呢ีว่างงานอยู่ ลงไปบ้างพระโภนง ไปสืบกันเล่นสนุก ๆ ก็ได้ แกจะไปด้วยหรือ”

ข้าพเจ้าก็รับโดยทันที เพราะข้าพเจ้าได้เคยไปกับนายทองอินบ้างแล้วบางคราว ในเวลาเชา ไปสืบการค่าง ๆ และบางทีก็ได้ช่วยเขานำทางตามสติกำลังของข้าพเจ้า แต่ย่างไร ๆ ก็ดี นายทองอิน เป็นเชือได้แน่ว่า ข้าพเจ้าไม่เป็นคนปากพลอย สิ่งใดเขายังไม่อนุญาตให้ขยายเป็นไม่ขยายเป็น อันขาด เพราะฉะนั้น นายทองอินจึงเรียกข้าพเจ้าไปเป็นเพื่อนเนื่อง ๆ

พอได้ตกลงกันว่าจะไปบ้างพระโภนงแล้ว รุ่งขึ้นนายทองอินกับข้าพเจ้าก็พา กันขึ้นรถไฟ เช้าไป เมื่อถึงบ้างพระโภนงแล้ว นายทองอินก็ยังหาตระปีบ้านพัพโซชาติไม่ แต่ไปเที่ยวสนทนากับชาวบ้านในเรื่องนี้มาก สังเกตดูคนตามเหล่านั้นเชื่อว่าแน่ เป็นปีศาจของนากรรยาพันโซดิ หั้งสิน ไม่มีผู้ใดสังสัยเลยว่าจะเป็นผู้ร้าย การที่สืบสวนตามชาวบ้านนั้นก็ไม่ได้เรื่องราวอะไร มากนักยกขึ้นไปกว่าที่เราทราบอยู่แล้ว มือญี่อย่างหนึ่งซึ่งตัวข้าพเจ้าเองไม่เห็นเป็นข้อสำคัญ คือ

เพื่อนบ้านของพันโซดิผู้หนึ่งซึ่งนายเปรนกล่าวว่า ครั้งหนึ่งพันโซดิได้รับหนังสือมีความว่า ในการที่มาครั้งนี้ไม่มีความประสารศักดิ์อย่างอื่นนอกจากทำประโยชน์ให้พันโซดิ เพราะฉะนั้น พันโซดิและบุตรพันโซดิทั้ง 2 คน ไม่ต้องกลัวเกรงอะไรเลย คงจะไม่ทำร้ายคนหั้งสานนี้ แต่ถ้า พันโซดิคิดมีภารยาใหม่คงได้เห็นดีกัน ในท้ายหนังสือนั้นลงนาม “นากรรยา” นายทองอิน เมื่อได้ฟังนายเปรนเล่าเช่นนั้น แสดงกริยาให้ข้าพเจ้าเห็นได้ว่า เขาเห็นเรื่องนี้เป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่ง เขายาดนามนายเปรนว่า “หนังสือฉบับนั้นแกได้เห็นหรือเปล่า?”

นายเปรนตอบว่า “ได้เห็น”

“แกจำลายมือได้หรือ”

“ผมจำไม่ได้ขอรับ”

“ก็แกได้รู้จักกับนากรหรือเปล่า?”

“รู้จัก ขอรับ ผมไปมาหาพันโซดิอยู่บ่อย ๆ”

“แกรู้หรือไม่รู้ว่านางคนั้นเขียนหนังสือเป็นหรือไม่เป็น?”

“ผมไม่แน่ แต่เข้าใจว่าเขียนไม่เป็น ผมไม่เคยเห็นเขาเขียนเลย”

“คนในบ้านพันโซดิใครเขียนหนังสือเป็นบ้าง?”

“ตัวพันโซดิเองเขาเก็บเขียนได้บ้างนิดหน่อย แต่เขามักอาศัยพ่อชุม”

“พ่อชุม นี่ไคร”

“พ่อชุมคือลูกคนใหญ่พันโซดิขอรับ”

“อือ ก็ลายมือในหนังสือนั้นเหมือนลายมือพ่อชุมไหม?”

นายเปรมนีกอญ្យประเดี่ยวหนึ่งแล้วตอบว่า

“พนไม่ได้ตั้งใจสังเกต”

ก็มีคราเรียนหนังสือได้อึกบ้างไหม?”

“พ่อชื่นน้องพ่อชุมหากเขียนได้บ้างนิดหน่อย ขอรับ”

“แกรูใหม่ว่าหนังสือนั้น พันโซดิยังเก็บไว้หรือเปล่า?”

“พนไม่ทราบ”

“เออ เจ้าชนนี่ อายุเท่าไร?”

“เห็นจะได้สัก 15-16 ขอรับ พ่อชื่นอ่อนกว่าพ่อชุม 2 ปี”

“ในเรื่องที่พันโซดิจะมีเมียใหม่นั้นเจ้าลูก 2 คนว่ากระไรบ้าง?”

“พนได้ยินพ่อชุมพูดอยู่ว่า ไม่อยากให้พ่อเมียใหม่ เขากลัวเรื่องทรัพย์สมบัติ ขอรับ เมื่อวานซึ่นนี้เอง เขายังพูดกับเจ้าปริกุกระพมว่า เขาต้องนักที่แม่นทำหลอกอยู่อย่างจืดๆ ทุบตีได้ กลัวไม่อาจมาเป็นเมียพ่อ แล้วก็ชวนเจ้าปริกให้ไปคุยกับกันขอรับ”

“เมื่อชวนกันนี่เวลาไร แก่จำได้ไหม?”

“เวลาพอบค่ำ ขอรับ แต่เจ้าปริกก็ไม่ได้ไปทันที พ่อชุมเขานอกกว่าแล้วเขารีบจะมารับ พอตอนกลางคืนเมื่อพนจะเข้าไปนอน เจ้าสองคนจึงได้พากันไป”

“แล้วเมื่อไรถึงได้กลับ?”

“ตีกูลขอรับ พนไม่ทราบแน่ว่ากี่ทุ่มกี่โมง”

“เจ้าปริกเคยไปกับเจ้าชนหลายหนหรือ?”

“ที่พนทราบเห็นมีสัก 2 หนหรือ 3 หน แต่จะไปด้วยกันอีกกี่หนแน่พนก็ไม่ทราบเจ้าปริกของกระพมนี่ พน บ่น ๆ อยู่ว่าแกลัวจะเสียคน คุชอนเที่ยวกางคืนนัก พนสงสัยว่าจะไปคิดผู้หญิงที่ไหนเป็นแน่ แต่ถ้าเพียงเท่านั้นพนก็ไม่รู้ พนกลัวมันจะไปคุณเพื่อนผู้หญิงสาวเพล จะพลอยให้ความเสี่ยมมาถึงกระพมด้วย”

นายทองอินพยักหน้า แล้วก็สนใจกับนายเปรมนรื่องอื่น ๆ ต่อไปอีกตามสมควร พอไม่ให้เกิดสงสัย แล้วก็ถูกลงจากเรือน เมื่อตนอกรั้วบ้านนายเปรมแล้ว นายทองอินยืนแล้วพูดว่า “พ่าวด... ทำท่านเห็นจะขอบคุณ เราคิดอ่านไปหาตาพันโซดิเองเห็นจะดี”

เดินไปไม่ช้านักก็ถึงบ้านพันโซดิ ก่อนเข้าไปหาตัวเจ้าของบ้าน นายทองอินที่ยวเดินดูตามห้องนออกเสียก่อนจนรอบ ที่นั้นก็ไม่มีอะไรมากนัก มีเรือนฝ่ากระดานสองหลัง รั้วกันสามด้าน ด้านรั้วนั้นจดถนน หลังเรือนมีคูเตี้ยไม้มีริ้ว ต่อคูออกไปอีกสี่ห้าก้าวถึงคอกกระเบื้อง ผู้ที่จะออกไปจากเรือนไปคอกกระเบื้อง ต้องข้ามสะพานไม้ท่อนเดียว ต่อคอกกระเบื้องออกไปเป็นทุ่งนา มีโรงนาอยู่ปลายเขตของพันโซดิตรงหนึ่ง บ่าของพันโซดิอาศัยอยู่ เมื่อตรวจนอกบ้านเสร็จแล้วจึงพาภันเข้า

ไปในบ้าน นายทองอินตร์ชี้ไปบนหน้ารับประทาน พันโชติกิจชีญนายทองอินกับข้าพเจ้าขึ้นไปบนเรือน ยกเชือยนหามากออกมากดังให้แล้วก็เข้าไปเพื่อหาน้ำให้รับประทาน นายทองอินมองดูรอบ ๆ ตัวสักครู่หนึ่ง แล้วพุดกับข้าพเจ้าว่า

“บังไงพ่อวัด บ้านแกកสนาขดอกนะ”

ข้าพเจ้าพยักหน้า นายทองอินถามข้าพเจ้าว่า “แกเห็นอะไรประหลาดในนี่บ้างไหม?” ข้าพเจ้ารับว่าข้าพเจ้าไม่เห็น นายทองอินยืน แล้วก็ชี้นิ้อไปทางนุงหองที่นั่งกันอยู่ในเวลาหนึ่น ข้าพเจ้าแลดูตามไปจึงเห็นกระทรงสองสามกระทรง มีของกินและนมกับก้านธูปปักอยู่ด้วย ข้าพเจ้ากำลังจะถามนายทองอินว่าแปลว่ากระไรกัน พอดีเวลาหนึ่นพันโชติกับนายชนบุตรกืออกมา นายทองอินก็สนทนากับพันโชติเรื่องไร่นาแล้วนั่น ๆ แล้วค่อย ๆ ซักมาถึงเรื่องปีศาจ สังเกตดูหน้าพันโชติดูออกเป็นในเรื่องนี้มากเมื่อถ้ามีไรแกก็ตอบไปโดยขัดไม่ได้ และเมื่อแรกแกก็ไม่ได้เล่าอะไรซึ่งเราบังไม่ทราบเลย จนนายทองอินแກวนเวียนไปมาหนักเข้าจึงได้ความต่อไปอีก คำถานคำตอบกันในครั้งนั้น ข้าพเจ้าก็จำไม่ได้แต่นั้น แต่เขียนลงให้อย่างใกล้ที่สุดได้ดังนี้

นายทองอิน “กันในบ้านแกนกิ่กัน”

พันโชติ “มีผอมเองกับบุตรสองคน”

ทองอิน “บ่าวมีกีกัน”

พันโชติ “แต่แรกมีสองสามคน เดียวนี้มีเหลือเด็กคนครัวคนเดียว”

ทองอิน “ทำไม่ถึงอย่างนั้นล่ะ”

พันโชติ “ตั้งแต่เกิด - นี่แหละขอรับ”

ทองอิน “อ้อ บ่าวมันกลัวพีหรือ”

พันโชติ “ขอรับ มันหนีไปอยู่กับท่านสมการเสียหมด ขอรับ ผูกกีขี้เกียจไปตามมันมา เจ้าลูกผูนเจาก็ช่วย ๆ อยู่นั่งคอกขอรับ ไม่ลำบากอะไร”

ทองอิน “กีฟีช่วยแกทำงานจริงหรือ”

พันโชติ “น้ำผอมไม่ต้องตักเองเลยขอรับ หมูนี้พอเช้าเป็นมีเต็มตุ่นอยู่เสนอขอรับ อีกอย่างหนึ่งเดียวนี้ไม่ต้องร้อนใจเรื่องความเดยขอรับ เป็นไม่มีไกรกล้าเข้าไกลักษกอกเที่ยว”

ทองอิน “ผืนนั้นมีคนเห็นมากหรือ”

พันโชติ “เห็นกันหลายคนแล้วขอรับ เมื่อวานชืนนี้พระท่านมาสวัสดิ์ เมื่อกลับไปวัดท่านก็ได้ยินเสียงแกบรรกาก”

ทองอิน “ได้ยินที่ไหน”

พันโชติ “ที่ต้นมะขามหลังเรือนขอรับ ผูกกีได้ยิน อ้ายลูกผูนก็ได้ยินทั้งสองคนแลขอรับ อ้ายชนลูกคนใหญ่ผูนผูนรีบวิงออกไปปดูก็ไม่เห็นมีอะไร แต่ไฟล้าไปเบ่งบ่อกควาขอยู่ขอรับ ผูน

ตามออกไปดูที่นั่นก็ไม่เห็นมีใคร เห็นแต่เป็นเงา ๆ หายวานไป”

ทองอิน “เออ แล้วยังไงต่อไป”

พันโซติ “คืนนี้เองแหล่ขอรับ อ้ายชนไปปลูกผุบขึ้นเอกสารดาษส่างให้แผ่นหนึ่งผุบคลี ออกดูเห็นเป็นหนังสือถึงผุบเซ็นชื่อเมียผุบที่ตาย”

ทองอิน “เจ้าชนได้นอกหรือเปล่าว่า มันได้หนังสือมาจากไหน”

พันโซติ “มันบอกว่ามันนอนอยู่ แต่ยังไม่หลับ เสียงดังกรอกเกรกที่หลังคา แล้วหนังสือนี้ ก็ตกลงมาข้างที่นอน ขอรับ”

พันโซติ “อ้อ แล้วยังมีอีกขอรับ วันหนึ่งค่อนข้างดีก็แล้ว ผุบได้ยินเสียงกรอกเกรก ข้างหลัง เรื่อง ผุบกีลูกไปเยี่ยมหน้าต่างดู เห็นผู้หญิงห่มผ้าคาดอกกำลังจั่งตักน้ำในถุงอยู่เที่ยวขอรับ ผุบเห็นว่าได้การแన่ ผุบกีค่อย ๆ ย่องออกจากห้องลงบันไดย่องไปหลังเรื่อง เห็นผู้หญิงกำลังเดินทิ้ง ปีบตักน้ำมาที่คุณ ผุบกีเดินตรงเข้าไปหา ยังไม่ทันถึงเลขขอรับ หญิงนั้นหลบหายเข้าไปใต้ถุนเรื่อง ผุบตามเข้าไปไม่เห็นอะไร แต่เข้าไปไม่ทันถึงไหน ผุบได้ยินเสียงพิลึกแท้ ๆ ขอรับ เสียงชื้อ ๆ ชอบกอก แต่ไม่ได้อูฐ์ใกล้ ๆ เสียงเหมือนอยู่ข้างในถุงออกไปอีกที ผุบกีออกมากจากใต้ถุน คุ้งรองอกไปเห็นเป็นผู้หญิงเดินออกไปทางกองความเหล็กหายไป ผุบยังยืนตะลึงอยู่ พอนมีครามาจับแขนผุบ เข้าสะตุ้งหอยไปทั้งตัวเที่ยว นิกว่าผ่านมาจับ แต่กล้ายเป็นเจ้าชนไปขอรับ มันบอกผุบว่ามันลงมาคิดจะจับผู้เห็นใจกันแหล่ขอรับ”

ทองอิน “แก่ได้สังเกตหรือเปล่าว่าผู้หญิงสองคนนั้นแต่งตัวเหมือนกันหรือไม่เห็นใจ”

พันโซติ “เห็นใจกันขอรับ ผุบจำได้แม่นเที่ยว นุ่งผ้าสีเดียวกัน เกือบคำ ห่มผ้าสีน้ำตาลเหมือนกัน ไม่มีผิดเที่ยวขอรับ ไม่เชื่อถืออ้ายชนคุชชิขอรับ”

ทองอิน “แก่เชื่อแน่ว่าได้เห็นผีหรือ”

พันโซติ “ขอรับ อะไรคนจะไปอยู่ได้สองแห่งพร้อมกัน คุ้นไม่”

ทองอิน “กีถ้าคน ๆ เดียวมันจะข้ามถูกไปให้แก่เห็น- เป็นสองครั้งไม่ได้หรือ”

พันโซติ “ไม่ได้แหล่ขอรับ ทางข้ามที่ไกลที่สุดกีทางตะพาบไม่ลำเดียว ถ้าข้ามผุบกีคงเห็น เพราะต้องผ่านผุบถึงจะไปที่ตะพาบได้ จริงดอกขอรับ ถ้ามันจะอ้อมไปเข้าทางถนนก็ได้ แต่นี่มันไม่ทันเป็นแน่ พอนันหายแวนไปทางนี้ ผุบกีไปครองชื้อ ๆ อยู่ฝากข้างโน้นแล้วนี่ขอรับ”

ทองอิน “ชอบกอก ชอบกอก”

ทองอิน “แก่กับลูกไม่ได้นอนด้วยกันดอกหรือ”

พันโซติ “เปล่าขอรับ ผุบนอนห้องกลาง ลูกสองคนนอนห้องใน ข้างหลัง”

ทองอิน “กีห้องนอนนี่ไม่มีครอนหรือ”

พันโซติ “เนื้อแรกบ่าวมันนอนขอรับ เดียวนี่ไม่มีครอนอน”

ทองอิน “แก่เชื่อหรือว่าผีเมียแแกมaoอยู่จริง ๆ

พันโชติ “นี่แหล่ะขอรับ ผมก็ไม่อยากเชื่อ ท่านสมการท่านว่าไม่ควรเชื่อ เพราะผีไม่มี แต่ มันก็ชอบกลอยู่ มันทำอะไรหลายอย่างที่ไม่น่าเชื่อว่าคนจะทำได้”

ทองอิน “คืออะไรเป็นตัวอย่าง”

พันโชติ “ในหนังสือนั้นมีสั่งให้หานองไว้ให้กินขอรับ ผมก็จัดหาไว้แล้วให้น้ำผึ้งสองคน นอนห่วงประคุญไว้ รุ่งขึ้นเช้าของกินนั้นเป็นรอยได้แต่ต้องแล้วเที่่าๆ เที่ยวขอรับ ผมไม่ปด นายหอรอก ผมซักถามอ้าวบ่าวดูว่า รู้สึกมีคนเข้ามาในห้องหรือเปล่า มันบอกว่าไม่รู้สึกอ้ายสองคน นั้นบันนอนห่วงประคุญยังไงนี่ขอรับ ถ้าใครเข้ามากองต้องรู้สึก เพราะมันเป็นคนนอนไว้ทั้งสองคน พอถูกเข้าบังนั้นคิดๆ กันสองหรือสามคืนก็หนีเที่ยวขอรับ”

ทองอิน “อือ ก็ชอบกลอยู่”

พันโชติ “ชอบกลจริงขอรับ นายเห็นยังไง ผมจะทำอย่างไรดี ถึงจะพ้นทุกข์ได้ พระก็นิมนต์ มาสวัสดิมาประน้ำ้นนั้นด้แล้ว หมอดีก็เขามาแล้ว ไม่เห็นมันไป”

ทองอิน “ถ้าอย่างนั้นบางที่เพื่อนฉันคนนี้จะช่วยแก่ได้ เขายังคงรู้สึกในทางผีสาหเวหาอยู่ มั่นนะ”

ข้าพเจ้าไม่ทันรู้ตัว เมื่อถูกซักว่าเป็นหมอมปีศาจเลย ๆ เช่นนั้นก็ตั้งท่าจะเลียง แต่แล้วเห็น หน้านายทองอินจึงเข้าใจว่า เขายากให้ข้าพเจ้ารับอาตามเขาไว้ ข้าพเจ้าก็ทำยิ่งนิ่งเฉยพันโชติแสดง กิริยาท่าทางยินดี ยกมือไหว้ข้าพเจ้าแล้วพูดว่า “ถ้านายโปรดได้จะดีมากเที่ยวขอรับ ถ้านายจะ ต้องประสงค์อะไรบ่อนอกผม ผมจะได้ไปหากมาให้”

ข้าพเจ้าอกรือดอัดใจ นึกไม่ออกว่าจะตอบพันโชติว่าอะไร ในเวลาหนึ่นก็นึกไม่ออกว่า ธรรมชาติ หมอมปีศาจต้องใช้อะไรบ้างในการพิธีไลปีศาจ นึกออกเคืองนายทองอินว่า mana เกลังทำเพื่อนกันเสีย เช่นนี้ จริงอยู่ข้าพเจ้าได้เคยเห็นนายทองอินทำอะไรประหลาด ๆ หลายครั้งแล้ว แต่ยังไม่เคยเห็น ทำอะไรเปล่า ๆ เลย เคยมีเหตุเสนอ แต่ครั้งนี้ข้าพเจ้ามองไม่ออกเลย ว่าทำให้นายทองอินจึงไปบ่อนอก พันโชติว่า ข้าพเจ้าเป็นหมอมปีศาจ เมื่อไม่ทราบความประสงค์ของนายทองอินเลยเช่นนั้น ข้าพเจ้า ก็หมดปัญญาที่จะทำประการใด

ข้าพเจ้าจึงนิ่งตรงอยู่ ว่าจะตอบพันโชติอย่างไรดี นายทองอินเห็นข้าพเจ้าอีกด้อดเดื่นที่เช่นนั้น จึงชิงพูดขึ้นว่า

“ก็พ่อวัดทำเหมือนครั้งໄลสีบ้านฉันก็แล้วกัน ลองดูบางทีจะสำเร็จ ครั้งนั้นแกเรียกอาหน้า กลางแม่น้ำจอกหนึ่ง เทียนนี้ผึ้งจากพระเลmnหนึ่ง สายลิขูงนกคุ่มหนึ่ง หยุดคากำมือหนึ่ง ดูเหมือน เท่านั้นไม่ใช่หรือ”

ข้าพเจ้าตอบว่า “เท่านั้นก็พอ”

พันโฉดจึงกล่าวว่า “ถ้าอย่างนั้นผู้รับทราบให้นายได้จ่าย ๆ เที่ยว จะช้อปสักกี่ที่น้ำกลางแม่น้ำ
แหลมของรับ น้ำท้องคล่องไม่ได้หรือขอรับ”

ข้าพเจ้าแลดูตานายทองอินแล้วก็เข้าใจจึงตอบว่า “ไม่ได้น้ำต้องตักกลางแม่น้ำถึงจะลัง
ยิ่งตักน้ำหนาน้ำดี”

พันโฉดก็รับว่า จะไปหาของซึ่งนายทองอินกล่าวว่า ข้าพเจ้ายากได้น้ำ บุตรแกะทั้งสองคนแก
ให้ไปขอเทียนกับสายสิญจน์จากท่านสมการ ส่วนตัวแกะเองนั้นลงไปตักน้ำกลางแม่น้ำตาม นาย
ทองอินว่า สังเกตดูท่าทางพันโฉดินี้ยินดีมาก ที่จะพันทุกชีไม่ต้องถูกบีชากรบกวน แต่นายชนบุตร
นั้น สังเกตตามสีหน้าเห็นได้ว่ามีกลัวปนอุดกเก่งอยู่พอเท่า ๆ กัน

เมื่อพันโฉดกับบุตรลงเรือนไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงถามนายทองอินว่า นี่เกะเล่นตลาดอะไรนั้นบ้าง
ไม่เข้าใจ มาเกณฑ์ให้ฉันเป็นหม้อพิหม้อสารทำไว้

นายทองอินหัวเราะแล้วตอบว่า “แกะละมันคงจะไม่เข้าใจเสียเสมอแหละ ฉันใช้ตาพันโฉด
กับลูกแกไปเสียสำหรับเราจะได้มีเวลาตรวจในเรือนแกสักหน่อย มาถะอย่าเสียเวลาเลย”

ว่าแล้วก็พากันเข้าไปตรวจในเรือน ในนั้นมีห้องรวม 5 ห้อง ห้องใหญ่ที่สุดก็คือห้องนั่ง
ต่อหน้าเข้าไปเป็นห้องที่พันโฉดินอน ข้างห้องพันโฉดินอนเป็นห้องไว้ของ ในเข้าไปอีกมีอีกสองห้อง
คือ ห้องนอนบุตรสองคนห้องหนึ่งกับห้องซึ่งนางกรรยาพันโฉดเคยอยู่เมื่อเย็นมีชีวิตอยู่ห้องหนึ่ง
ห้องนี้กับห้องเก็บของตรงกันปิดลับกุญแจทั้งสองห้อง ห้องบุตรนั้นตรงกับห้องพันโฉดเข้าอก
ต้องผ่านห้องพันโฉด เมื่อนายทองอินเห็นนี้ก็พูดเป็นเชิงบ่น ๆ ว่าไม่ได้ออกทางนี้แน่ ข้าพเจ้า
ถามว่า ใครไม่ได้ออก นายทองอินหาตอบว่ากระไรไม่ เดินตรงรีเข้าไปในห้องบุตรตรวจดูรอบแล้วก็
มองออกไปทางหน้าต่าง มองอยู่สักครู่หนึ่งแล้วก็หัวเราะขิก ๆ และพูดว่า “เก่งอยู่ ๆ พ่อวัดมาดู
อะไรมีหน่อยเลอะ”

ข้าพเจ้าจะไปกอดกันในอกหน้าต่าง ก็เห็นของประหลาดจริง ข้างอกหน้าต่างมีไม้ทำเป็น
เพิงติดอยู่ตลอดพอกคนเดินได้ นายทองอินหัวเราะอีกแล้วถามข้าพเจ้า “ยังไง แกมีความคิดอย่างไร
บ้าง”

ข้าพเจ้าตอบรับ “ฉันบังแล้วไม่เห็น”

นายทองอินยิ้มแล้วว่า “นั่นแหลกทางผีเดินละฟ้อวัด ผีเดินออกจากห้องนี้ไปกินเครื่อง เช่น
ในหอนั้นยังไงล่ะ นีอ้ายชนมันพอยใช้จริง ฉันเออยังนีกเสียแทนตาย ว่ามันไปป่วยเครื่องเช่นยังไง
ไม่ให้พันโฉดกับเข้าบ่าวส่องคนรู้ได้”

พอข้าพเจ้าได้ยินนายทองอินพูดดังนี้ ก็เข้าใจแลเห็นจริงด้วยว่าเจ้าชนนั้นเองเป็นผี แต่ก็ยัง
ไม่เข้าใจแท้ในเรื่องผู้หญิงที่พันโฉดเห็นอยู่ 2 แห่งนั้น ข้าพเจ้าถามนายทองอินว่า เขาจะอธินาย
เรื่องนั้นอย่างไร นายทองอินตอบว่าแก่จำคำเปรนไม่ได้หรือเจ้าปริกลูกแกเหมือน้ำหายไปบ่อย ๆ

จำไม่ได้หรือ ข้าพเจ้าก็เข้าใจแจ่มแจ้งที่เดียวคราวนี้ ส่วนนายทองอินนั้นกรุ่มกิ่มมากเมื่อเวลาเดินกลับออกจากห้องน้ำพบค่าว่า พ่อวัด คราวนี้เหละแกจะได้ซื้อเสียงเป็นหมอดูสำคัญละ ตั้งแต่คืนนี้ไปเป็นไม่หลอกพันโฉดอีกละ

นั่งอยู่กันอยู่ใน หอนั่งนาน กว่าพันโฉดกับบุตรจะกลับพอได้ของต่าง ๆ มาพร้อมแล้ว ข้าพเจ้ากับนายทองอินก็ตั้งพิชวงสายสัญญาน์แล่นมานั่น บันพิมพ์มาปีตามที่ พ่อเสรีพิชีแล้ว ข้าพเจ้ากับพันโฉด (ตามที่นาบทองอินสอนไว้) ว่า คืนวันนี้ขอให้ฉันกับเพื่อนอยู่ในหอนั่น ตัวแกเองกับลูกไม่ต้องวุ่นวายอะไร แล้วถ้าได้ยินเสียงอะไรก็อย่าออกจากห้องแกเป็นอันขาด นอนนิ่งเฉยเสียที่เดียวมาถ่องมารคนั่นน์เสียทั้งสามคนแหละ พันโฉดกับบุตรก็เข้ามารับนั่นน์เสียทั้งสามคนพรัวรับประทานข้าวปลากันเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้พันโฉดกับบุตรให้ไปนอนเสีย แล้วนายทองอินจึงพุดกับข้าพเจ้า

ฉันจะลงไปค่อยอยู่ใต้ถุนริมโข่งน้ำ แกค่อยอยู่บนนี้จนได้ยินเสียงตักน้ำ พอดักน้ำ แกต้องลงไปที่เดียวเจ้าผีพอรู้ว่าเกลงไปคงหนีเข้าใต้ถุน เจ้าพวกห้องฟากห้างโน้นพอเห็นจะเสียที่คงครางขึ้นแกต้องทำเป็นตกใจเหลือยวไป แล้วแกเดินให้ใกล้ๆเข้าไปทุกที พอดึงสะพานแกร่วงตื้อที่เดียว จับเจ้าผีฝากโน้นให้ได้เจ้าผีฝากนีปล่อยไว้ให้ฉันเลอะ

ข้าพเจ้าคัดคำนี้ขึ้นว่า “อ้ายรื่องไม่มีห่อนเดียวเนี่ยฉันได้ไม่ได้รีวนะ กว่าฉันจะไถ่ข้ามไปได้เจ้าผีจะหนีเสียนี่”

นายทองอินตอบว่า “แกอย่าทุกข์เลย ฉันจะจัดการให้แกข้ามสะบายนี้เดียว”

เวลาณนั้นยังหัวค้ออยู่เฉพาะฉันนั้นนายทองอินกับข้าพเจ้าสนใจกันเสียก่อน จนเวลาซึ่งกะว่าพันโฉดพะจะหลับแล้ว นายทองอินจึงลงไป ก่อนจะลงไปนั้นนายทองอินปิดหน้าต่างหอนั่งชั่งอยู่ข้างเดียวกับหน้าต่างห้องเจ้าตนนั้น เพื่อกันไม่ให้ปีศาจลูกต้องของครื่อง เช่นไได้ ข้าพเจ้านั่งอยู่นานรู้สึกอุ่นง่วงนอนหนักหลังตา พอนีก ๆ อยู่ว่านา่กคลัวจะไม่สำเร็จประสงค์ก็ได้ยินเสียงเห็นชา ๆ ข้าพเจ้าไม่ได้รีงรอเลย รีบลงเรือนไปทางโอ่งน้ำผู้หญิงแต่ตัวอย่างที่พันโฉดเล่า กำลังหัวปีบนำเดินมาจากข้าพเจ้าเดินตรงเข้าไป ผู้หญิงนั้นพอเห็นข้าพเจ้าก็ทึงปีบรีดินหนีเข้าไปได้ถุนเรือนทันใดนั้น ข้าพเจ้าได้ยินเสียงครางชือ ๆ อยู่ทางฝาโน้นของคู และอีกประเดียวหนึ่งก็เห็นผู้หญิงรูปร่างคล้ายกับคนที่ข้าพเจ้าเห็นอยู่เมื่อสักครู่หนึ่งก่อนนั้น ทั้งแต่ตัวก็เหมือนกันไม่มีผิด ข้าพเจ้าต้องรับว่า ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้รู้ແน่อนนอนแล้วว่าเป็นคน ข้าพเจ้าก็คงจะเชื่อว่าได้เห็นปีศาจแล้วครั้งนั้น แต่พระทราบอยู่แล้วว่าเป็นคน ข้าพเจ้าจึงไม่รอช้ารีบวิ่งข้ามสะพาน (นายทองอินได้จัดการหากระดานไปทอตไว้แล้วสามแผ่น). คาดเจ้าปีศาจนั้นจึงเดียว สรวณเจ้าปีศาจนั้น โดยเหตุที่ประมาณว่า ข้าพเจ้าจะไม่กล้าໄไป จึงไม่ได้ออกวิ่งเต็มฝีเท้าจนข้าพเจ้าไปเกือบถึงตัวแล้ว เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงได้โดยง่าย ข้าพเจ้าก็วิ่งข้ามสะพานกลับเข้ามานะ พนนายทองอินนั่งอยู่ริมโข่งน้ำกับผู้หญิง

อีกคนหนึ่ง ผู้หญิงนั้นพอข้าพเจ้าเข้าไปในองค์ใกล้ก็จับหน้าได้ กือตัวเจ้านั้นเอง นายทองอินหัวเราะแล้วพูดว่า

“ได้ทั้งสองตัวสิ ไหนเอาตัวของแกมาดูหน้าที่เรือ เอ็งเป็นลูกนายเปรนไม่ใช่หรือ”

นางผู้หญิงของข้าพเจ้าก็รับว่า ตนเป็นลูกนายเปรน และว่าตนขอปรึก นายทองอินพยักหน้าแล้วก็ชวนกันขึ้นไปบนหนองด้วยกันทั้ง 4 คน แล้วนายทองอินก็ซักเจ้าชนดังต่อไปนี้

ทองอิน “ทำไม่เจ้าถึงคิดทำฝีหลอกพ่อ”

ชน “ผมอยากกินขนม”

ทองอิน “ทำไม่จะขอพ่อเขากินไม่ได้ค่า”

ชน “ก็ได้ แต่อยากสนุกด้วย”

ทองอิน “พุดกันจริง ๆ นะ ถ้าอยากรเตะจะเล่นสนุก ทำไม่ต้องพากเพียรทำพิงสำหรับเดินนอกหน้าต่างแล้วทำไม่ถึงจะต้องหาผู้ช่วยด้วย ตอบกันจริง ๆ นะ”

ชน “ผมไม่อายให้ฟ่อแกเนี้ยเมียใหม่ขอรับ เป็นความสัตย์ความจริงเท็จ ๆ ที่เดียวขอรับ”

ทองอิน “เออ ถ้าเจ้านอกกันเสียดี ๆ ก็แล้วกัน ฉันก็เห็นใจหรอ กนี่ແเน່ມาສัญญาภันเสียเถอะฉันสัญญาจะไม่บอกพ่อเจ้าว่า เจ้าทำหลอกแก แต่เจ้าต้องทำสัญญาว่าเจ้าจะไม่ทำฝีหลอกพ่ออีกต่อไป”

ชน “ผมสัญญาขอรับ”

ทองอิน “ถ้าเจ้าทำฝีหลอกอีกเมื่อไร ฉันจะต้องบอกพ่อให้ทราบความจริง เข้าใจนะ”

ชน “ผมสัญญาขอรับ”

ทองอิน “เจ้าปรึกก็เหมือนกัน ถ้าเจ้าทำหลอกพันโซติอีก ฉันจะต้องฟ้องนายเปรน ถ้าไม่ทำก็ไม่ฟ้อง เข้าใจนะ”

ปรึก “เข้าใจขอรับ ผมสัญญาตามนายว่า ขอรับ”

ทองอิน “เออเดี๋ล่ะ ปรึกเจ้าไปบ้านเสียเถอะ ชนเจ้าก็ไปนอนเสีย”

เด็กทั้งสองให้วันนายทองอินกับข้าพเจ้า แล้วก็ต่างคนต่างไปนอน ส่วนนายทองอินกับข้าพเจ้าก็เลยอาศัยพันโซตินอนอยู่ในรุ่งเช้าจึงกลับ

ตั้งแต่คืนนั้นมา พันโซติก็ไม่ได้ถูกปิศาจกรรมารบกวนอีกต่อไป ข้าพเจ้าคงพึงอยู่ว่า แกจะมีกรรยาใหม่หรือไม่ ก็ได้ความว่าบังไม่มีจนทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น หวังใจว่าคนในบ้านนั้นอยู่กินดี

นายแก้ว

นายหัวญู

IV บทสรุป

1. นิทานกับนิยายในสมัยนี้ปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดโดยจำแนกตามวัยของผู้อ่าน แต่ในรัชสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ วรรณกรรมประเทวนี้ คือ ในรัชกาลที่ ๕ ความหมายของนิทานไม่ได้จำกัดว่าเป็นเรื่องสำหรับเด็กเท่านั้น แต่เรื่องสำหรับผู้ใหญ่ และเป็นแนวสมจริงก็เรียกว่าอ่านนิทาน เช่น อาชญาณิยายชุดนิทานทองอิน เป็นต้น
2. พระราชนิพนธ์ประเกทนิทาน นิยาย และเรื่องสั้นมีจำนวนกว่า ๑๕๐ เรื่อง และมีทั้งภาษาไทย กับภาษาอังกฤษ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์นิทาน นิยาย และเรื่องสั้นร้อยแก้วเพื่อสืบท่องแนวพระราชดำริ พระราชจนานາgar และความบันเทิงรวมทั้งการชี้ให้ผู้อ่านเห็นประযุชน์ของความมีสติและการใช้ปัญญา

อิทธิพลตะวันตกตะวันตกมีต่อพระราชนิพนธ์ประเกทนี้ทั้งในรูปแบบ ภาษา และเนื้อหา กล่าวคือ รูปแบบของเรื่องสั้นและนวนิยายย่อมเป็นของตะวันตก ส่วนภาษาอันนี้ได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมหลายเรื่องในประเกทนี้เป็นภาษาตะวันตก คือภาษาอังกฤษ ในส่วนอิทธิพลต่อเนื้อหา ปรากฏพระราชนิพนธ์หลายเรื่องทรงแปลมาจากเรื่องของอังกฤษและมักเป็นเรื่องที่มีพระราชประสงค์จะให้ความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่คนไทยไม่เคยคุ้นชื่อนะชุดนิทานทหารเรื่อง หลาย ๆ เรื่องทรงรับเพียงคำโครงร่างมาดัดแปลง เช่น อาชญาณิยายชุดนิทานทองอิน เป็นต้น

พระราชนิพนธ์ประเกทนิทาน นิยาย และเรื่องสั้นนี้บางส่วนทรงนำแนวคิด และความเป็นอยู่ของคนไทยในยุคสมัยของพระองค์เป็นพฤติกรรมของตัวละคร ในตอนท้ายเรื่องผู้อ่านย่อมเห็นได้ชัดว่าทรงเห็นด้วยกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เรื่องหัวใจชายหนุ่ม และสุนทรความด้านสวัสดิรักษा เป็นต้น

พระราชนิพนธ์ประเกทนี้จึงช่วยให้เกิดประโยชน์ คือให้ทั้งความคิด ความรู้ และความเพลิน สุดแต่ละเรื่องจะจดเน้นในทางใด ทั้งเป็นพระราชนิพนธ์ที่หลายหลากหลาย กลุ่มผู้อ่านที่แยกตามวัย ให้อีกด้วยเป็นพระราชนิพนธ์สำหรับเยาวชนหรือเป็นเรื่องที่เหมาะสมแก่คนทั่ว ๆ ไป

3. พระราชนิพนธ์เรื่องแรกที่ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่เรื่อง ไม่กลัวฝี เป็นพระราชนิพนธ์เรื่องเล่าขนาดสั้นที่ทรงพระราชนิพนธ์ดังแต่พระชนมายุ ๑๒ พรรษา ก่อนเสด็จฯ ไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ แม้จะทรงพระราชนิพนธ์เมื่อครั้งทรง

พระเยาว์ แด่กีเป็นเรื่องที่มีสาระเพราะแก่นเรื่อง แสดงคุณของการมีสติ และโทษของ การขาดสติ

4. เมื่อเสด็จฯ ไปทรงศึกษาด่อ ณ ประเทศอังกฤษแล้ว พระบาทสมเด็จพระนงกฤษเกล้า-เจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชินพนธ์เรื่องสั้นเป็นภาษาอังกฤษไว้หลายเรื่อง ส่วนใหญ่เป็น เรื่องที่เกิดจากจินตนารผาณกับสภาระเวดล้อม เช่น เรื่อง How Billy Strangway was Captured เป็นต้น

นอกจากเรื่องดังกล่าวยังมีพระราชินพนธ์ภาษาอังกฤษที่มีตัวอักษร เป็นเข้าชัยบ้าง เป็นนายทหารบ้าง พระราชินพนธ์เหล่านี้ไม่ได้โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เผยแพร่ อาจเข้าใจ ได้ว่าทรงพระราชินพนธ์เพื่อฝึกภาษา และฝึกพระองค์เองในด้านการประพันธ์ ส่วน พระราชินพนธ์ที่มีแก่นเรื่องตรงกับเรื่องแรกคือ เรื่องไม่กลัวผี นั้นก็ปรากฏในพระ- ราชินพนธ์นิยายภาษาอังกฤษเรื่อง The Second Ghost Story of Phra Khanong

5. ที่มาของพระราชินพนธ์ประเกณิikan นิยายและเรื่องสั้น มีทั้งเกิดจากจินตนารผาณของ พระองค์ เกิดจากสภาระเวดล้อม ทั้งได้รับอิทธิพล จากรธรรมกรรมของผู้อื่น เช่น อชาญนิယายชุดนิทานทองอิน บางชุดเป็นเรื่องเปลี่ยนผู้คนโดยเฉพาะเรื่องของ ทหารเรือ รายละเอียดในบางเรื่องก็ทรงรับอิทธิพลจากธรรมกรรมไทยและธรรมกรรม สั้นสกุต แต่ส่วนใหญ่แล้วมักทรงนำรายละเอียดไปผสานกับจินตนารผาณของพระองค์
6. พระราชินพนธ์ 2 เรื่อง ที่คัดมาเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่ เรื่องไม่กลัวผี กับ นาภะโขนที่สอง

ส่วนที่เหมือนกันคือ ต่างเป็นร้อยเก้า บันเทิงคดีเช่นเดียวกัน ทั้งยังมีแก่นเรื่อง ตรงกัน คือ คุณของความมีสติ และโทษของการขาดสติ โครงเรื่องคล้ายกันคือ เป็น เรื่องที่ ‘ผี’ ให้ทั้งคุณและโทษ ขึ้นอยู่กับว่าใจจะมีสติหรือขาดสติ และ ‘ผี’ ในทั้ง 2 เรื่อง ก็ไม่ได้มีจริง

ส่วนที่แตกต่างกันและแสดงพัฒนาการในการทรงพระราชินพนธ์ ได้แก่ การ วางโครงเรื่องซับซ้อนขึ้น พระบูชาสามารถในการใช้บทสนทนาสื่อสารแทนการเล่าเรื่อง โดยบทบรรยายโดยตรงดังเรื่องแรก ตัวละครมีจำนวนมากขึ้น และแสดงบุคลิกลักษณะ ชัดเจนขึ้น ตลอดจนฉากรักปรากฏรายละเอียดมากขึ้นจนผู้อ่านสามารถเก็บข้อมูลทางสังคม และวัฒนธรรมได้

IV คำถ้ามทบทวน

1. วรรณกรรมประเกณิทานในสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีความแตกต่างกับวรรณกรรมประเกณิขายหรือไม่ จงอธิบายให้ชัดเจน
 2. จงระบุข้อมูลเขตพระราชนิพนธ์ประเกณิทาน นิยาย และเรื่องสั้น
 3. พระราชนิพนธ์เรื่องแรกคือเรื่องใด เป็นวรรณกรรมประเกตุใด ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ตั้งแต่เมื่อใด และเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 4. ระหว่างประทับรับการศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ พระบาทสมเด็จพระบรมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมประเกณิทาน นิยาย และเรื่องสั้นบ้างหรือไม่ จงบรรยายพอให้เข้าใจ
 5. จงจำแนกที่มาของพระราชนิพนธ์ประเกณิทาน นิยาย และเรื่องสั้น
 6. จงเปรียบเทียบพระราชนิพนธ์เรื่องไม่กล่าวผี และนากระโขงที่ 2 ตลอดจนชี้ชัดด้วยว่าทั้ง 2 เรื่อง แสดงพัฒนาการในการทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมอย่างไร.
-

บรรณานุกรม บทที่ 4

กุลทรัพย์ ชั้นรุ่งโรจน์ (กุลทรัพย์ เกษมเม่นกิจ), คุณหญิง. “เรื่องความเรื่องพระราชินพธ์ประเกต
ร้อยแก้ว”, เรื่องความเรื่องพระราชินพธ์ในรัชกาลที่ ๘ และเรื่องความฉบับได้รับรางวัล
ทุนภูมิพลฯ. พระนคร : กรุงศรีฯ, ๒๕๐๔.

คณะกรรมการรวบรวมและค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชินพธ์ ๑๖๔ ของพระบาทสมเด็จพระ-
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. เป็นเตล็ดเข็ดเรื่อง พระราชินพธ์สำหรับเยาวชน. พระนคร :
ไทยเขนน, ๒๕๒๒.

_____ หมวด น. นิทาน บทหวานหัว. จุลสารพับสาม, พระนคร. กรุงศรีฯ, ๒๕๒๐.

ลงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประมวลนิทานรัชกาลที่ ๘. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร :
ศิลปอาบรมราชการ, ๒๕๑๓.
